

PRÆFATIO HIERONYMI

IN

LIBRUM PSALMORUM.

Psalterium Romæ dudum positus emendam, magna illud ex parte correxeram. Quod quia et juxta Septuaginta interpretes, licet cursim, rursus videtis, o Paula et Eustochium, scripto-

1. Videtur Martianus hanc præfationem ex vulgato quopiam biblicorum volumine, non ex mss. codicibus, quos non memorat, exscripsisse. Habetur vero in eo, quod cum glossa ordinaria et interlineari, ac Nicolai Lyrani commentariis editum est, nec non in postilla Hugonis de S. Caro : denique et in veteri, quam sæpe laudamus, editione Hieronymianorum aliquot operum anni 1496 : alios autem editores, et cum primis Erasmus et Victorium latuit. Nos ex mss. libris, quos inuslaudatum in subsequenti annotatione, expressimus, cumque ipsis Vulgatis continimus.

2. Exegimus itaque hunc librum cum ipsa, ut diximus, præfatione ad duos summas vetustatis atque optimæ cumprimis notæ codices mss. Vaticane bibliothecæ, quorum alter olim reginæ Suecorum fuit, et n. 24 prænotatur, alter Palatinus est sub n. 39, uncialibus ferme litteris totus exaratus, tanteque emendationis, ut parem ei nullum facile velim invenias. Habet hic liber præter hanc præfationem, illam quoque ad Sophronium ; quæ versioni alteri Hieronymianæ ex Hebræo præfigitur : tum alia quedam affuit de laudibus psalmodum : denique hanc ex minio notam : *Perscriptor. Veracissime secundum Hieronymum scias hoc esse psalterium, quod correctum secundum LXX a Hierosolyma Romam (ms. Romæ) transmisit. Subsequuntur multi, qui formam quadripartiti psalterii edidissent, ligata oratione versus, e quibus operæ pretium esse duximus hos saltem describere, quos etiam alicubi emendamus :*

EXEMPLAR QUADRIPARTITI PSALTERII :

Beatus vir qui non abiit
in consilio impiorum :
et in cathedra pestilentium
non sedit.

Beatus vir qui non abiit
in consilio impiorum :
Et in cathedra pestilentium
non sedit.

Beatus vir qui non abiit
in consilio impiorum :
In cathedra derisorum non
sedit.

Macarios anir os uc epo-
renthi en bull asebon :
Ce epi cathedra himon no
cechiseu.

Pagina his hinc loquitur nam quæque columnis
Que stylus Hebræico verissima fonte refundat,
Hieronymo hæc reserant quidem sermone Latino.
Græcus et hic proprie sensus ac sermo patet
Litteralis nostris nostroque charactero scriptus,
Quam læna ex Græco versum sermone Latino,
Quam dixi supra retinet quoque pagina scripta,
Ecclesia hæc etiam jugiter Romana frequentat,
Editio communis et hæc Vulgataque fertur.
Ex quibus Hebræica interpres lingua venerandus,
Ut reprobanda notat, necnon retinenda figurat.
Sed tamen hæc quarta translatio scripta columna
Est, quam præfatus bene Septuaginta secutus
Ex Græco in linguam transferre fideliter istam
Hieronymus studuit, totaque fide reseravit.
Hanc etiam populi psallunt orientis, et isti
Gallia quos genuit, quos et septentrio gignit.
Quadruplicem ergo, precor, caute nunc inspicite, lector,
Psalterii formam vario sermone coactam,
Amplius et noli quovis paradigmate falli,
Veridica ante oculos auctorum dogmata cernens.
Prima quidem supra folio descripta columna
Que recitant Galli, retinet sermone fidei :
Horum Hieronymo, ut dixi, interprete fido.
Hæc quidquid certe discordat ab editione,
Hoc et ab Hebræico pariter distare memento.
Sed Vulgata tenet : minus et correctæ secunda
Hæc, quam Romani psallunt, Italique frequentant.
Tertia sed vere Hebræico translata magistro
Continet, et nobis in melius hæc omnia pandet.
Ultima nam Græco proprie sermone notata,
Que minus, ut dixi, cum sint vulgata, probemus.

rum vitio depravatam, plusque antiquum errorem, quam novam emendationem valere : cogitis, ut veluti quodam novali, scissum jam arvom exerceam, et obliquis sulcis renascentes spinas eradicem : æquum esse, dicentes, ut quod crebro male pullulat, crebrius succidatur. Unde consueta præfatione commoneo tam vos, quibus forte labor isto desudat, quam eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint, ut quæ diligenter emendavi, cum cura et diligentia transcribantur. Notet sibi unusquisque vel ja-centem lineam, vel signa radiantia, id est, vel obelos + vel asteriscos ✱. Et ubicunque viderit

virgulam præcedentem +, ab ea usque ad duo puncta ; que impressimus, sciat in Septuaginta translatoribus [At. interpretibus] plus haberi. Ubi autem stella ✱ similitudinem perspexerit, de Hebræis voluminibus additum noverit, æque usque ad duo puncta, juxta Theodotionis duntaxat editionem, qui simplicitate sermonis a Septuaginta interpretibus non discordat. Hæc ergo et vobis et studioso cuique fecisse me sciens, non ambigo multos fore, qui vel invidia, vel supercilio malint contemnere videri præclara, quam discere, et de turbulento magis rivulo [At. rivo], quam de purissimo fonte potare.

Est et apud nos in Veron. bibliotheca diglotton remotissimo antiquitatis psalterius, Latinum scilicet et Græcum : sed Græcum Latinis litteris exaratum, Latium vero ex veteri, sed non Hieronymiana versione : quam ego quidem Italiam haud dixerim ; alii etiam, quæ Italia ab Augustino appellatur, voluit novi Testamenti, non veteris versionem esse. Hujus autem codicis quæ variant a Romano exemplari nostro, lectiones haud sane multas in hac ipsa nostra editione exhibere haud pigebit, tum in studiosi lectoris nostro, obtentu, descripsit, ediditque apte in prolegomenis ad Anastasii vitas, serio integra, atque iterum cum Græco Latinis litteris expressit, recendit, nec illo otio abundat, ac librariam præpostero studio rem curat. Cæterum præfixam huic tomo præfationem consulto.

1. Tacet in Palatino ms. verbum *valere*, tum legitur *celuti quoddam vocalis*.

2. Hæc quoque voces, *unde consueta*, in Palatino ms. desiderantur.

3. Vetus editio anni 1496, active habet *transcribant* verbo reclusis.

4. Addidimus *vel* vocaliam, quæ deorat, ex Palatini, reginæ, aliorumque librorum auctoritate.

5. Palatin. ms. *et usque* prætermittit.

6. Idem ms. *videre*. Diximus vero ad geminam isti sententiam in præfatione psalterii ex Hebræico ad Sophronium, videri nobis legendum et *invidere* : eaque esse Plinii verba, quæ in sua transtulerit s. pater. Et vero in alia præfatione inferior recedenda in libros paralipomenon juxta LXX, sub finem de hac ipsa lectione fidejussor s. ipsomet doctor accedit, ubi de nomine Plinium laudat : *Optima enim quaque, ut ait Plinius, malunt contemnere, et invidere plerique, quam discere.*

INCIPIT
LIBER PSALMORUM

JUXTA SEPTUAGINTA INTERPRETES

AB HIERONYMO SEMEL ET ITERUM EMENDATUS,

atque in hac editione obelis et asteriscis ab eodem illustratus.

¹GALLICANUM PSALTERIUM.

Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit: ¹ et in cathedra pestilentiae non sedit.

Sed in lege Domini voluntas ejus: et in lege ejus meditabitur die ac nocte.

Et erit, tanquam lignum, ⁺ quod: plantatum ⁺ est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo.

Et folium ejus non defluet: et omnia quaecunque faciet, prosperabuntur.

Non sicut impius ⁺ non sicut, [;] sed tanquam pulvis, quem projicit ventus ⁺ a facie terrae: [;]

1. In ms. regio 3561 ac in Colbertino 2200 hanc legitimam epigraphen in fronte hujus editionis: *Incipit psalterium de translatione Septuaginta interpretum, emendatum a S. Hieronymo presbytero, in novo.* Posteriori editionem vocabant psalterium emendatum a novo, id est, *de novo.* MARX.

2. Ms. Colbertinus n. 2200 male notat obelum pro conjunctione et, quae legitur in Hebraeo. Similem ms. habuit Carus, qui praenotavit et ipse obelum ad eandem particulam. Alii mss. pure legunt absque obelo. MARX.

3. Romanum hoc dicitur, quod sive Damasi, sive aliorum etiam de Urbe amicorum rogatu in ejus certe Ecclesiae gratiam atque usum fuerit ab Hieronymo elaboratum, ut ex primis statim prologi verbis didicimus: *Psalterium Romae dudum positus emen-*

³ROMANUM PSALTERIUM.

PSALMUS I.

Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit: et in cathedra pestilentiae non sedit.

Sed in lege Domini fuit voluntas ejus: et in lege ejus meditabitur die ac nocte.

Et erit, tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum.

Quod fructum suum dabit in tempore suo: et folium ejus non decidet, et omnia quaecunque fecerit prosperabuntur.

Non sicut impius, non sicut: sed tanquam pulvis, quem projicit ventus a facie terrae.

daram et juxta LXX interpretes, licet cursim, magna illud ex parte correxerim. Alterum obelis atque asteriscis distinctum, et posteriori accuratiorique studio a s. doctora ad Graecum hexaplae emendatum, Gallicanum ea de causa dicitur, quod eo jam pridem Gallicana Ecclesia in divinis officijs usa est. Cum igitur de hac ipsa recognitione psalterii ait s. pater lib. XI contra Rufinum: *Psalterium emendatissimum juxta LXX interpretes nostro labore dudum Roma suscepti*: non ita accipiendus est, quasi in ejus Ecclesiae usum hoc quoque acceptum fuisse dicat: quae priore correctione contenta, eam tenet etiamnum in Vaticana basilica; sed illud modo significat, quod ad Romanam laborem hunc suum transmissit: quemadmodum et superius laudati Palatini codicis nota indicat. Hoc porro Gallicanum psalterium cum obelis atque asteriscis commentario

Ideo non ¹ resurgent impii in judicio, neque peccatores in concilio justorum:

Quoniam novit Dominus viam justorum: et iter impiorum peribit.

Ideo non resurgunt impii in judicio: neque peccatores* in concilio justorum.

Quoniam novit Dominus viam justorum: et iter impiorum peribit.

PSALMUS II.

PSALMUS DAVID.

Quare fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania?

Asiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum: aduersus Dominum et aduersus Christum ejus ⁺ DIAPSALMA:

Dirumpamus vincula eorum: et projiciamus ¹ a nobis jugum ipsorum.

⁺ Qui: habitat in caelis, ⁺ ir: ^{*} ridebit ⁺ eos: et: ^{*} Dominus subsannabit eos.

Tunc loquetur ad eos, in ira sua: et in furore suo conturbabit eos.

Ego autem constitutus sum rex ⁺ ab eo: super Sion montem sanctum ejus: praedicans praecipuum ejus.

Dominus dixit ad me: Filius meus es tu: ego hodie genui te [;].

Postula a me, et dabo tibi gentes, hereditatem tuam: et possessionem tuam, terminos terrae.

Reges eos in virga ferrea: ¹ ⁺ et: ^{*} tanquam vas figuli confringes eos.

Et nunc, reges, intelligite: erudimini ⁺ qui: iudicatis terram.

Servite Domino in timore: et ^{*} exsultate ⁺ ei: ^{*} cum tremore.

PSALMUS DAVID.

Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania?

Asiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum: aduersus Dominum, et ¹ aduersus Christum ejus. DIAPSALMA.

Dirumpamus vincula eorum: et projiciamus a nobis jugum ipsorum.

Qui habitat in caelis, irridebit eos: et Dominus subsannabit eos.

Tunc loquetur ad eos, in ira sua: et in ¹ furore suo conturbabit eos.

Ego autem constitutus sum rex ab eo, super Sion montem sanctum ejus: praedicans praecipuum Domini.

Dominus dixit ad me: Filius meus es tu: ego hodie genui te.

Postula a me, et dabo tibi gentes, hereditatem tuam: et ¹ possessionem tuam, terminos terrae.

Reges eos in virga ferrea: et tanquam vas figuli, confringes eos.

Et nunc, reges, intelligite: erudimini, omnes, qui iudicatis terram.

Servite Domino in timore: et exsultate ei cum tremore.

Brunonis episcopi Heeripolensis illustratum primo typis vulgatum est anno 1694, ac deinde anno 1618, in bibliotheca patrum Coloniensis, tomo XI, recensum ex Joannis Cochlaei recognitione. Aliam hujus editionem anni 1539 laudat Usserius de LXX versione, capite 9. Denique aliam ven. cardin. Thomasius, sub nomine Josephi Mariae Cari presbyteri e Vaticanis mss. summo studio ac diligentia concinnavit, quam et Marianus usurpavit, et nos de verbo ad verbum continentem expendimus.

1. Et vero *ἠναρτίονα* Graecus quoque habet textus, quem plerique alii codices Latini referunt, Palatinus tamen ms. in instanti mavult *resurgunt*.

2. Tota pars isthac versiculi corrupte praenotatur obelo in edito ac mss. jam dictis. Duo vero signa obelorum immediate sequentia suppleta sunt ex mss. codicibus nostris. MARX.

— Verba dumtaxat a nobis Palatinus ms. obelo jugulat: edito autem Cari etiam quae subsequuntur duo, *jugum ipsorum.* Neuter bene. Sed et subse-

quenti versu in obelis praenotandis fallitur, qui Palatinum codicem ita describit: ⁺ *Qui habitat in caelis ⁺ ir: ^{*} ridebit eos, ⁺ et Dominus: subsannabit eos.*

3. Addit. Palatin. ms. *diapsalma*, quod libri alii omnes rolicent.

4. Idem ms. utrumque praeternitit obelum, atque et copulam. Carus obelum dumtaxat.

5. Neque hic satis bene Palatin. ms. *exsultate ei ⁺ in: ^{*} tremore.*

6. Alii libri in concilio: quod idem est tamen hic loci.

7. Veronens. codex ut quid.

8. Perperam idem liber, quod erat notatu dignum, hic apponit *diapsalma*, quod fuerat in fine versiculi subjungendum.

9. Idem ms. in indignatione sua.

10. Manifesto antiquarii mendo erat in eodem ms. *tuas, pro tuam*, quod non ausus castigare ejus

Apprehendite disciplinam, nequando irascatur
 + Dominus, et percat de via -+ iusta. ✠
 Cum exarsit in brevi ira ejus: beati omnes,
 qui confidunt in eo.

PSALMUS III.

PSALMUS DAVID, CUM FUGERET A FACIE ABSALOM
 FILII SUI.

Domine, quid multiplicati sunt, qui tribulant
 me? Multi insurgunt adversum me.
 Multi dicunt anime mee: Non est salus ipsi
 in Deo -+ ejus. ✠ DIAPSALMA.

Tu autem, Domine, susceptor meus -+ es, ✠
 gloria mea, et exaltans caput meum.

Voce mea ad Dominum clamavi: et exaudivit
 me de monte sancto suo. DIAPSALMA.

Ego dormivi, et soporatus sum: et -+ ex ✠
 surrexi, quia Dominus suscepit me.

Non timebo millia populi circumdantis me.
 -+ Ex ✠ surge, Domine, salvum me fac, Deus
 meus.

Quoniam -+ tu ✠ percussisti omnes adversantes
 mihi sine causa: dentes peccatorum contrivisti.

Domini est salus, -+ et ✠ super populum tuum
 benedictio tua. ✠ DIAPSALMA.

PSALMUS IV.

IN FINEM, IN CARMINIBUS, PSALMUS DAVID.

Cum invocarem, exaudivit me Deus justitia
 mea: in tribulatione dilatasti mihi.

Miserere mihi: et ✠ exaudi orationem meam.

editor, præcedens nomen quod minori numero recte
 habebat, depravare maluit in possessiones, deditque
 pro se vadem Syriacum interpretem.

1. Non addit Palatinus ms. *diapsalma*, quod
 neque in vetustiori versione exstitisse, Veronensis,
 aliique mss. codices indicio sunt. Atque hic sane
 asterisco prænotandum erat, quemadmodum in
 Græca codicis Alexandrini editione fit, ut scires
 suffectum fuisse ab Origenis in hexaplis ex Symma-
 cho aut Theodotione, cum in Vulgatis exemplaribus,
 cuiusmodi erat Aldinum, desideraretur. Vide, si
 libet, epist. in nostra recensione 28, ad Marcellam.

2. Ad hunc modum præpositiones, quibus verba
 componuntur, obelo jugulant mss. quod et plerum-
 que Palatinus facit, non tamen hic luci: sed hæc
 momenti perquam exigui visa res est.

Apprehendite disciplinam, nequando irascatur
 Dominus: ne percat de via iusta.
 Cum exarsit in brevi ira ejus: beati omnes
 qui confidunt in eo.

PSALMUS DAVID, CUM FUGERET A FACIE ABESSALOM
 FILII SUI.

Domine, quid multiplicati sunt, qui tribu-
 lant me? Multi insurgunt adversum me, multi
 dicunt anime mee: Non est salus illi in Deo
 ejus. DIAPSALMA.

Tu autem, Domine, susceptor meus es, gloria
 mea, et exaltans caput meum.

Voce mea ad Dominum clamavi: et exaudivit
 me de monte sancto suo. DIAPSALMA.

Ego dormivi, et somnum cepi, et surrexi:
 quoniam Dominus suscipiet me.

Non timebo millia populi circumdantis me.
 Exsurge, Domine, salvum me fac, Deus meus.

Quoniam tu percussisti omnes adversantes
 mihi sine causa: dentes peccatorum contrivi-
 visti.

Domini est salus: et super populum tuum
 benedictio tua.

IN FINEM, PSALMUS DAVID, CANTICUM.

Cum invocarem te, exaudivisti me, Deus justi-
 tiæ mee: in tribulatione dilatasti me.

Miserere mihi, Domine, et exaudi orationem
 meam.

3. Nimirum hoc loco præpositionem obelo trans-
 verberat Palatinus, et -+ ex ✠ audi, etc.

4. Veronensis, aliique passim psalterii codices
 et pro ne, quod erat animadvertendum.

5. Idem ms. qui pro quid legit, tum super me
 pro adversum me, denique *diapsalma*, in fine ver-
 siculi prætermittit, quod præstabat monuisse.

6. In eodem ms. somnium cepi, *exsurrexi*, etc.
 tum subsequenti versu a millibus pro millia.

7. Denuo idem ms. *contervisti*, quod æque
 Latinum est, non librarii mendam, ut editor ejus
 putat.

8. Idem ms. *dilatasti mihi. Miserere moi*: tum
 infra *graves corde pro gravi*, etc.

Fili hominum, usquequo gravi corde? -+ ut
 quid ✠ diligitis vanitatem, ✠ -+ et ✠ queritis
 mendacium. DIAPSALMA.

✠ Et ✠ scripse, quoniam mirificavit Dominus
 sanctum suum: Dominus exaudivit -+ me ✠ cum
 clamavero ad eum.

Irascimini, et nolite peccare, quæ dicitis in
 cordibus vestris: in cubilibus vestris compungi-
 mini. DIAPSALMA.

Sacrificate sacrificium justitiæ, et sperate in
 Domino: Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona?

Signatum est super nos lumen vultus tui, Do-
 mine: dedisti letitiam in corde meo.

A fructu frumenti, et vini -+ et olei ✠ sui ✠
 multiplicasti me.

In pace, in idipsum, dormiam et requiescam.

Quoniam tu, Domine, singulariter in spe consti-
 tuiti me.

Fili hominum, usquequo gravi corde? Ut
 quid diligitis vanitatem, et queritis mendacium? U
 DIAPSALMA.

Scilote quoniam magnificavit Dominus sanctum
 suum: Dominus exaudivit me, dum clama-
 vero ad eum.

Irascimini, et nolite peccare: quæ dicitis in
 cordibus vestris, et in cubilibus vestris compun-
 gimini. DIAPSALMA.

Sacrificate sacrificium justitiæ, et sperate in
 Domino.

Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona? Signa-
 tum est, super nos, lumen vultus tui, Domini.

Dedisti letitiam in corde meo: A tempore
 frumenti, vini et olei sui, multiplicati sunt.

In pace, in idipsum, obdormiam et requies-
 cam: quoniam tu, Domine, singulariter in spe
 constituiti me.

PSALMUS V.

IN FINEM PRO EA, QUÆ HEREDITATEM CONSEQUITUR,
 PSALMUS DAVID.

Verba mea auribus percipe, Domine, intellige
 clamorem meum.

Intende voci orationis meæ: rex meus, et Deus
 meus.

Quoniam ad te orabo, Domine: mane -+ ex ✠
 audies vocem meam.

IN FINEM, PRO HEREDITATE, PSALMUS DAVID

Verba mea auribus percipe, Domine: intellige
 clamorem meum.

Intende voci orationis meæ, rex meus, et Deus
 meus.

Quoniam ad te orabo Domine: mane exaudies
 vocem meam.

1. Nec tamen jura videntur obelo prænotandæ
 vocale ut quid, neque enim proprie abundant, sed
 verbo לָבָא respondet, ut LXX quidem acceperant
 qui duobus verbis לָבָא לָב legerunt pro unico
 לָבָא.

2. Deerat, quem ad codicis Palatini fidem præpo-
 suimus, obelum et copule: nempe et in Hebræo
 tantum est לָבָא, nec 1, sive et, præponitur.

3. Idem ms. Sorbonicus prænotavit veru sive
 obelo hanc particulam et, sed ms. codex monasterii
 nostri Sagensis notat asteriscum ✠, idque merito,
 cum particula conjunctiva et legatur in Hebræico
 fonte. MART.

— Rectius, puto, prætermittit Palatin. ms. hanc
 asteriscum, neque enim si quo existerint aliquando
 Gr. exemplaria, que vel copulam omitterent, com-
 pertum est. In subsequenti isacolo ad verbum *exau-
 diet*, præpositionem de more idem Palatin. confodit.

4. Videtur veru transigenda, quæ, vocula, quod
 et codicis Alexandrini editori probatur. Scilicet in

Hebr. tantum est לָבָא Porro quod est in fine ver-
 siculi *diapsalma*, Palatin. ms. ignorat, neque olim
 Aldinum Græcum exemplar habuit.

5. Et copulam Palatin. ms. hic supplet. Melius
 autem a tempore in Romano legitur, quam a *fructu*,
 videturque ipse textus Gr. juxta Hebr. לָבָא relligen-
 dus, ac rescribendam καὶ pro καὶ.

6. Ms. Sorbonicus, anteposito veru -+ i, jugulat
 verbum *auribus*, quod tamen ad sensum Scripturæ
 exprimentum necessario usurpari videtur. Idem
 exemplar, etsi optimum ac præcipuum nobis sit,
 frustra tamen in consequentibus apposuit multa
 signa obelorum, que in aliis mss. non visuntur.
 MART.

7. Veronensis ms. *admirabilem fecit* cum Au-
 gustino: et subsequenti versu *cubiculis pro cubilibus*.

8. Tacet idem ms. sui: in fine *habitare fecisti*
 me legit, pro *constituiti*, etc.

9. In eodem ms. *quo hereditate accepit*.

Mane adstabo tibi, et videbo : quoniam non, Deus, volens iniquitatem tu + es.

Neque habitabit iuxta te malignus, neque permancubunt iniusti ante oculos tuos.

Odisti omnes, + qui ; operantur iniquitatem : perdes + omnes qui ; loquuntur mendacium.

Virum sanguinum, et dolosum abominabitur Dominus : ego autem in multitudine misericordiae tuae.

Introibo in domum tuam : adorabo ad templum sanctum tuum, in timore tuo.

Domine, deduc me in iustitia tua, propter inimicos meos, dirige in conspectu meo ² viam tuam.

Quoniam non est in ore eorum veritas : cor eorum vanum est.

Sepulcrum patens + est ; guttur eorum, ³ linguis suis dolose agebant : iudica illos, Deus.

Decidant a cogitationibus suis, secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos : quoniam irriterunt te, + Domine. *

Et latentur omnes, qui sperant in te : in aeternum exsultabunt, et habitabis in eis.

Et gloriabuntur in te + omnes ; qui diligunt nomen tuum : quoniam tu benedices iusto.

Domine, ut scuto ⁴ bonae voluntatis : coronasti nos.

PSALMUS VI.

IN ² FINEM IN CARMINIBUS, PRO OCTAVA PSALMUS DAVID.

Domine, ne in furore tuo arguas me : neque in ira tua corripis me.

1. Hunc obelum haud satis recte Palatin. cod. praetermittit.

2. Aliquot mss. legunt : In conspectu tuo viam meam. Hocque monet scholion marginale ms. codicis Sorbonici, qui in textu retinet puram Hieronymi lectionem, quam edidimus. Puram dixi dilectionem, quia S. Hieronymus docet nos epist. ad Sunniam et Fretellam : Dirige in conspectu tuo viam meam, non haberi, nec apud Septuaginta, nec apud alios interpretes ; sed in sola editione Vulgata, quae xavj dicitur. Marr.

3. Ms. Palatin. in linguis.

4. Haud bene penes Marian. obelus verbo bonae, praedigitur, quem nos ad cod. Palat. fidem ipsiusque Cari edit. inde amovimus ; nam quod Hebr. textus tantum habet וְצַדִּיק neque addit, sive praepositum צַדִּיק ea nimirum causa est, quod nomen illud non ἀπὸς voluntatem, sed bonam voluntatem, beneplacitum, benevolentiam, Gr. εὐδοκίαν sonat : neque adeo illud bonae in Latino abundat, aut in Hebr. צַדִּיק addi poterat. Tum aliud ejusdem ms. ope atque auctoritate mendam sustulimus, addebatur enim in

Mane abstabo tibi, et videbo : quoniam non volens, Deus, iniquitatem tu es.

Non habitabit iuxta te malignus ; neque permancubunt iniusti ante oculos tuos.

Odisti, Domine, omnes qui operantur iniquitatem : perdes eos qui loquuntur mendacium.

Virum sanguinum, et dolosum abominabitur Dominus : ego autem in multitudine misericordiae tuae.

Introibo, ¹ Domine, in domum tuam : adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

Deduc me, Domine, in tua iustitia : propter inimicos ⁴ meos dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas : cor eorum vanum est.

Sepulcrum patens est guttur eorum : linguis suis dolose agebant, iudica illos, Deus.

Decidant a cogitationibus suis : secundum multitudinem impietatum eorum, expelle eos : quoniam ⁷ exacerbaverunt te, Domine.

Et latentur omnes qui sperant in te : in aeternum exsultabunt, et inhabitabis in eis, et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum.

Quoniam tu, Domine [Ms. tacet Domine], benedices iustum : Domine, ut scuto bonae voluntatis tuae coronasti nos.

IN FINEM, ¹⁰ IN HYMNIS, PRO OCTAVA, PSALMUS DAVID.

Domine, ne in ira tua arguas me : neque in furore tuo corripis me.

Martian. edit. verbo voluntatis pronomen tuae, quod nedum Hebr. textus, ne ipsi quidem Septuaginta agnoscunt, eaque propter a nobis inductum est.

5. Palatinus : In finem pro octava in carminibus David.

6. Idem ms. et contemplator te, quoniam non Deus volens iniquitates tu es. Non erit iuxta tibi malignus. Confor. epist. 106, ad Sunniam et Fretellam, n. 3.

7. Non est in Veronensi ms. + Domine, rectius.

8. In eodem ms. propter inimicos tuos, dirige in conspectu tuo iter meum.

9. Veronensis ms. Quoniam inamaricaverunt te : mox et jucundentur pro latentur, ex Augustino, ut caetera quae sequuntur, na eadem continuo repetam.

10. In Veronensi ms. In finem ipsi David. Domine, ne in indignatione tua arguas me, neque in ira tua emendaveris me, miserere mihi, etc.

Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum : sana me, Domine, quoniam ⁴ conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valde : sed tu, Domine, usquequo ?

Convertere, Domine, ² + et ; eripe animam meam : saluum me fac, propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte, + qui ; memor sit tui : in inferno + autem ; quis confitebitur tibi ? Laboravi in gemitu meo : lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo ³.

Turbatus est a furore oculus meus : inveteravi inter omnes inimicos meos.

Discedit a me omnes, qui operamini iniquitatem : quoniam + ex ; audivit Dominus vocem fletus mei.

+ Ex ; audivit Dominus deprecationem meam : Dominus orationem meam suscepit.

Erubescant et conturbentur ~~et~~ vehementer ; omnes inimici mei, convertantur et erubescant + valde ; velociter.

PSALMUS VII.

PSALMUS DAVID, QUEM CANTAVIT DOMINO, PRO VERBIS CHUSI, FILII JEMINI.

Domine, Deus meus, in te speravi : saluum me fac ex omnibus persequentibus me, et libera me.

Nequando rapiat, ut leo, animam meam : dum non est, qui redimat, neque qui saluum faciat.

Domine Deus meus, si feci istud : si est iniquitas in manibus meis.

Si reddidi retribuendis mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis.

1. De more idem ms. praepositionem ita iugulat, quoniam + con ; turbata, etc. Mox et tu, Domine, pro sed tu, etc. legit ferme rectius Gr. xai ev.

2. Juxta Palatinum Cari quoque editio obelum hunc et qui proxime sequitur, praetermittit : haud tamen bene.

3. E regione hujus versiculi, ut et ab hoc tertio ac cursum postremi apponit Palat. ms. dp. hoc est diopsalma : neque hoc tamen vere.

4. Idem ms. quoniam turbata sunt ossa mea : sed neque Gr. addit omnia.

5. Alterum, Domine, rectius hic addit Veronensis ms. rectiusque subsequentem et copulam tacet.

Miserere mihi, Domine, quoniam infirmus sum : sana me, Domine, quoniam conturbata ⁴ sunt omnia ossa mea, et anima mea turbata est valde.

Et tu, Domine, usquequo ? Convertere ², et eripe animam meam : saluum me fac, propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte, qui memor sit tui : in inferno autem quis confitebitur tibi ?

Laboravi in gemitu meo : lavabo per singulas noctes lectum meum : ³ lacrymis stratum meum rigabo.

Turbatus est praer ira oculus meus : inveteravi inter omnes inimicos meos.

Discedit a me, omnes qui operamini iniquitatem : quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.

Exaudivit Dominus deprecationem meam : Dominus orationem meam assumpsit.

Erubescant et conturbentur omnes inimici mei : avertantur ⁷ retrorsum, et erubescant valde velociter.

PSALMUS ⁸ DAVID, QUEM CANTAVIT DOMINO, PRO VERBIS CHUSI, FILII JEMINI.

Domine Deus meus, in te speravi : libera me ab omnibus persequentibus me, et eripe me.

Nequando rapiat, ut leo, animam meam : dum non est qui redimat, neque qui saluum faciat.

Domine Deus meus, si feci istud : si est iniquitas in manibus meis.

Si reddidi retribuendis mihi mala, decidam ⁸ merito ab inimicis meis inanis.

6. Idem ms. in lacrymis : tum turbatus est ab indignatione oculus meus ; inveteravi in omnibus inimicis meis. Abscedite, etc. *

7. Veronensis ms. convertantur et confundantur valde, etc. quae Augustini emendatio est.

8. Interserit idem ms. ipsi, quod et fore continenter in sequentium psalmoreum titulis nomini David praeposit, satisque adeo erit semel atque iterum annotasse. Ita porro exorditur : Dominus Deus, etc. saluum me fac ex omnibus persequentibus me, et eripe me, de more juxta Augustin.

9. Idem ex Augustino ms. decidam ergo, et mox persequatur ergo inimicus, etc. Graeco utroque in loco est ἀπα.

Persequatur inimicus animam meam, et comprehendat eam, et conculcet in terra vilam meam: et gloriam meam in pulverem deducat. ¹ ❧ DIAPSALMA.

+ *Et: surge, Domine in ira tua: et exaltare in finibus inimicorum meorum.* ❧; *Exsurge, + Domine;* ² ❧; *Deus meus in precepto quod mandasti: et synagoga populorum circumdabit te.*

Et propter hanc, in altum regredere: Dominus iudicat populos.

Judica me, Domine, secundum iustitiam meam, et secundum innocentiam meam, super me.

Consumetur nequitia peccatorum, et diriges iustum; ³ ❧ *et: scrutans corda et renes, Deus.*

Iustum adiutorium meum a Domino: qui salvos facit rectos corde.

Deus, iudex iustus, fortis + et patiens; ⁴ ❧ *nunquid irascitur per singulos dies?*

Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit: arcum suum tetendit, et paravit illum.

Et in eo paravit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

Ece parturii in iustitiam ⁵ ❧ *et: concepit dolorem, et peperit iniquitatem.*

Lacum aperuit, et effodit eum; et incidit in foveam, quam fecit.

Convertetur dolor ejus in caput ejus; et in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.

Confitebor Domino secundum iustitiam ejus: et psallam nomini Domini Altissimi.

1. Male cod. Palatinus asteriscum æque atque diapsalma hic omittit.

2. Hic vero omnium optime duo finalia puncta apponit idem ms. quo Martianæus subsequentibus, *Deus meus*, subdidit. Nempè una vox *Domine*, supra Hebræicam textum abundat.

3. Curiose ms. Sorboniensis observat ad marginem hujus loci, et particulam *haberi in quibusdam locis cum obelo*, id est, + et *scrutans corda*; sed curiosius observandum eandem particulam inveniri in ms. regio supra memorato, cum asterisco in hunc modum ❧, et: *scrutans corda*. Sic pro voluntate scriptorum ponuntur sæpius asterisci vel obeli. Manr. — Asteriscum atque ipsam et copulam ex eodem Palatino ms. sufficimus, quæ cum in uno regio Martianæus invenisset, repudiavit tamen, neque sane animadvertit, aperte in Hebræo esse הַבְּרִי, et scrutans.

4. Hierum et copulam. præfixo etiam asterisco, ex regio, quem Martianæus respicit, ms. sufficimus,

Persequatur inimicus animam meam, et comprehendat eam, et conculcet in terra vilam meam: et gloriam meam in pulverem deducat. DIAPSALMA.

⁵ *Exsurge, Domine, in ira tua: et exaltare in finibus inimicorum tuorum.*

Exsurge, Domine, Deus meus, in precepto quod mandasti; et synagoga populorum circumdabit te.

Et propter hanc, in altum regredere: Domine, iudica populos.

Judica me, Domine, secundum iustitiam meam, et secundum innocentiam manuum mearum, super me.

Consumetur nequitia peccatorum, et dirige iustum, scrutans corda et renes, Deus.

*Iustum * adiutorium meum a Domino: qui salvos facit rectos corde.*

Deus, iudex iustus, fortis et longanimis: nunquid irascitur per singulos dies?

Nisi convertamini, gladium suum vibravit, arcum suum tetendit, et paravit illum.

*Et in ipso paravit vasa mortis: sagittas suas ardentibus * effecit.*

Ece parturii in iustitiam: concepit dolorem, et peperit iniquitatem.

Lacum aperuit, et effodit eum: et incidit in foveam, quam fecit.

*Convertetur * dolor ejus in caput ejus; et in verticem ejus iniquitas ejus descendet.*

Confitebor Domino secundum iustitiam ejus: et psallam nomini Domini Altissimi.

cogente nos insuper Hebræo textu הַבְּרִי. Sed et Palatinus apud nos et voculam præponit, tamenetsi asteriscum omittit.

5. Idem, et *exsurge*, tum congregatio pro synagoga: denique inferius, *Dominus iudicat*, pro iudicis Græco, pro *Domine, iudica*: quæ pridem omnia Augustin. reposuerat.

6. In eodem ms. *auxilium*: tum subsequenti versu, *non in iram adducens*, pro *nunquid irascitur*, pressius hierum Græco, ad exemplar autem Augustini, qui ad hunc locum: *significantius*, inquit, *fortasse dicitur* iram adducens, *quam irascens: et ita in exemplaribus Græcis invenimus, etc.*

7. Idem ms. *operatus est*, quo item verbo utitur inferius pro *fecit*, cum Augustino, etc.

8. Ex Augustino, et pressius Græco ἔργον, *labor est* in Veronensi ms. pro *dolor*, et mox *descendat* pro *descendet*.

PSALMUS VIII.

IN FINEM, PRO TORCELARIBUS, PSALMUS DAVID.

Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra!

Quoniam elevata est magnificentia tua super caelos.

Ex ore infantium et ² lactentium, perfecisti laudem, propter inimicos tuos: ut destruas inimicum et ultorem.

*Quoniam videbo caelos * ❧ tuos: opera digitorum tuorum; lunam et stellas quæ + tu: fundasti.*

Quid est homo, quod memor es ejus? Aut filius hominis, quoniam visitas eum?

*Minuisti eum paulo minus ab Angelis: gloria et honore coronasti eum: + * et: constituisti eum super opera manuum tuarum.*

Omnia subjecti sub pedibus ejus: oves et boves universas, insuper et pecora campi.

Vulvæ cæli, et pisces maris: qui perambulant semitas maris.

Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra!

IN FINEM, ³ PRO LASSIS PSALMUS DAVID.

Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra!

Quoniam elevata est magnificentia tua, super caelos.

Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem, propter inimicos tuos: ut destruas inimicum et defensorem.

Quoniam videbo caelos, opera digitorum tuorum: lunam et stellas, quas tu fundasti.

Quid est homo, quod [Ms. quoniam] memor es ejus? Aut filius hominis, quoniam visitas eum?

Minuisti eum paulo minus ab Angelis: gloria et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum.

Omnia subjecti sub pedibus ejus: oves et boves universas, insuper et pecora campi.

Vulvæ cæli, et pisces maris: qui perambulant semitas maris.

Domine, Dominus [Ms. Deus] noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra!

PSALMUS IX.

IN FINEM, PRO OCCULTIS ⁵ FILII, PSALMUS DAVID.

*Confitebor + tibi * Domine, in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.*

Letabor et exsultabo in te: psallam nomini tuo, Altissimo.

In convertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur et peribunt a facie tua.

Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam: sedisti super thronum, + qui: iudicas iustitiam.

*Increpasti gentes, + et: perit impius: nomen eorum delesti, in æternum, et * + in: sæculum +: sæculi:*

1. Tacet Palatin. ms. in *finem*.

2. Idem ms. *lactantium*, tum præpositionem subsequentis verbi de more jugulat + per: *fecisti*.

3. Annotanda quæ et Martianæus laudat, Hieronymi ad hunc locum verba in epist. ad Sunniam et Fretelan. num. 7: *Quoniam videbo caelos tuos: et dicitis quod tuos in Græco non habeat. Verum est; sed in Hebræo legitur SAMACHA, quod interpretatur caelos tuos: et de editione Theodotionis in Septuaginta interpretibus additum est sub asterisco, etc.*

4. Pro obelo asteriscum nupera codicis Alexandrini editio hic apponit. Palatinus e regione versiculi

IN FINEM, ³ PROPTER OCCULTA FILII, PSALMUS DAVID.

Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.

Letabor et exsultabo in te: psallam nomini tuo, Altissimo.

In convertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur et perient a facie tua.

Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam: sedes [Ms. sedisti] super thronum, qui iudicas æquitate.

Increpasti gentes, et perit impius: nomen eorum delesti, in æternum et in sæculum sæculi.

diapsalma adscribit, utrumque contra hodiernum Hebræum textum.

5. Deest in Palatino ms. vox *fili*.

6. Obelum in vocule, quem præcedenti et Palatinus præponebat, ab ipso ejus errore edocit nos præliximus. Carus, subsequenti versu, *ciuitates + eorum*: prænotato, ut vides, obelo præfert; sed et paulo superius in hisce appendicis notis fallitur cum Palatino ms. quo singulis quibusquo locis annotare nihil interest.

7. Idem, pro *torcularibus psalmus ipsi David*.

8. Totum Veronensi. ms. hic titulum prætermittit.

Inimici defecerunt frameæ in finem: et civitates destruxisti.

Periit memoria eorum cum sonitu: et Dominus in æternum permanet.

Paravit in iudicio thronum suum: et ipse iudicabit orbem → terra: in aequitate: iudicabit populos in iustitiâ.

Et factus est Dominus refugium pauperi: adjutor in opportunitatibus, in tribulatione.

Et sperent in te, qui noverunt nomen tuum: quoniam non derelinquisti quærentes te, Domine.

Psallite Domino, → qui: habitat → in: Sion: annuntiate, inter gentes, studia ejus.

Quoniam, requirens sanguinem eorum, recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum.

Miserere mei, Domine: vide humilitatem meam, de inimicis meis.

Qui exaltas me de portis mortis: ut annuntiem omnes laudationes tuas, in portis filie Sion.

Exsultabo in salutari tuo: infixæ sunt gentes in interitu, quem fecerunt.

In laqueo isto quem absconderunt, comprehensus est pes eorum.

Cognoscetur Dominus, judicis faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.

CANTICUM DIAPSALMATIS.

Convertantur peccatores in infernum: omnes gentes, quæ obliviscuntur Deum.

Quoniam non in finem oblitio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finem.

→ Ex: surge, Domine, non confortetur homo: iudicentur gentes, in conspectu tuo.

1. In Hebræo עָבַל הַכָּל, quod non simpliciter orbem, sed orbem terræ, sive ut Græcus habet: τὴν οὐρανὴν significat: ut fere expungendus obolus iste videatur.

2. Palat. ms. et Carl editio obelos hos nesciunt.

3. Illo vero obelum idam ms. prægit → Qui: exaltas, etc.

4. Præstabat quem veru prænotari, a quo nos subsequenti statim versu exominus vocem isto, juxta Palatinum ms. et Carl editionem, faciem præferente Hebræo textu, בְּרִשְׁתּוֹ.

5. In Veronensi codice, frameæ, qui et rectius

Inimici defecerunt * frameæ in finem: et civitates eorum destruxisti.

Periit memoria eorum eum sonitu [Ms. strepitu]: et Dominus in æternum permanet.

Paravit in iudicio sedem suam: et ipse iudicabit [Ms. iudicavit] orbem terræ in aequitate: iudicabit populos eum iustitiâ.

Et factus est Dominus refugium pauperum: adjutor in opportunitatibus, in tribulatione.

Et sperent in te * omnes, qui noverunt nomen tuum: quoniam non derelinquisti [Ms. derelinques] quærentes te, Domine.

Psallite Domino, qui habitat in Sion: annuntiate inter gentes [Ms. in gentibus] mirabilia ejus.

Quoniam requirens sanguinem eorum, memoratus est, et non est oblitus orationis [Ms. clamorem] pauperum.

Miserere mihi [Ms. mei], Domine, et vide humilitatem meam, de inimicis meis, qui exaltas me de portis mortis: ut annuntiem omnes laudes tuas in portis filie Sion.

Exsultabo * in salutari tuo: infixæ sunt gentes in interitu, quem fecerunt: in laqueo isto, quem occulaverunt mihi, comprehensus est pes eorum.

Cognoscetur [Ms. cognoscitur] Dominus, judicis faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.

CANTICUM DIAPSALMATIS.

Convertantur peccatores in infernum: omnes gentes, quæ [Ms. qui] obliviscuntur Dominum.

Quoniam non in finem * oblitio erit pauperum: patientia pauperum non peribit in finem.

Exsurge: Domine, non prævaleat homo: iudicentur gentes in conspectu tuo.

pronomem eorum mox tacet cum Gallicano et plerisque aliis.

6. Rursum tacet idem ms. vocem omnes, quæ et a Græcis olim codicibus aberat: tum ferme rectius agnoscunt pro noverunt, cum solo Augustino legit.

7. Idem ms. super salutare tuum, tum in corruptione, pro in interitu: quas ex solo Augustino mutuavit lectiones ut et in *muscipula ista quam, etc.* pro in laqueo, etc. etiam prætermissio, quod hic additur, mihi, et in Græco ipso textu desideratur.

8. Idem in oblitio erit pauper: tum, non periet in æternum: continentur ex Augustino.

Constitu, Domine, legislatorem super eos: * ut sciant gentes → quoniam: homines sunt. ❧ DIAPSALMA:

Ut quid, Domine, recessisti longe? Despicis in opportunitatibus, in tribulatione?

Dum superbit impius, incenditur pauper: comprehenduntur in consiliis, quibus cogitant.

Quoniam laudatur peccator in desideris animæ suæ: et iniquus benedicitur.

Exacerbavit Dominum peccator: secundum multitudinem iræ suæ, non queret.

Non est Deus in conspectu ejus: inquinatæ sunt via illius, in omni tempore.

Auferuntur judicia tua a facie ejus: omnium inimicorum suorum dominabitur.

Dixit → enim: in corde suo: Non movebor, a generatione in generationem, sine malo.

Cujus, maledictione, os plenum est, et amaritudine et dolo: sub lingua ejus, labor et dolor.

Sedet in insidiis, cum dicitibus, in oculis, ut interficiat innocentem.

Oculus ejus in pauperem respiciunt: insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca → suæ. *

Insidiatur, ut rapiat pauperem, rapere pauperem, dum attrahit eum.

In laqueo suo humiliabit eum: inclinabit se, et cadet cum dominatus fuerit pauperum.

Dixit → enim: in corde suo: Oblitus est Deus: avertit faciem suam, ne videat in finem.

→ Ex: surge, Domine Deus, exaltet manus tua: ne obliviscaris pauperum.

Propter quid irritavit impius Deum? Dixit enim in corde suo: Non requiret.

1. Ad ms. Palatini, tum Hebræi textus et Græci fidem ut voculam expunximus. Carus subsequentes duas obeli atque asterisci notas cum eodem Palatino cod. omittit.

2. Hunc quoque obelum Palatinus ms. et Carus nesciunt.

3. Ut voculam cum Augustino et plerisque aliis Latinis codicibus et Græco, Veronensis quoque tacet.

4. Idem ms. comprehenduntur in cogitationibus suis, quibus cogitant. Ubi uno verbo comprehenduntur, pro comprehenduntur ab edito Augustino variat: cætera quæ subnotamus, ejus sunt admissum omnia.

Constitu, Domine, legislatorem super eos: * ut sciant gentes, quoniam homines sunt. DIAPSALMA.

Ut quid, Domine, recessisti [Ms. discessisti] longe? Despicis in opportunitatibus, in tribulatione?

Dum [Ms. cum] superbit impius, incenditur pauper: * comprehenduntur in cogitationibus suis, quas cogitant.

Quoniam laudatur peccator in desideris animæ suæ: et qui iniqua gerit, benedicitur [Ms. benedicitur].

Irritavit Dominum peccator: secundum multitudinem iræ suæ non inquit [Ms. exquiret].

Non est Deus in conspectu ejus: * polluitur via ejus, in tempore.

Auferuntur judicia tua a facie ejus: omnium inimicorum suorum dominabitur.

Dixit enim in corde suo: Non movebor, de [Ms. in] generatione in generationem [Ms. et generatione], sine malo.

Cujus os, maledictione et amaritudine plenum est et dolo: sub lingua ejus, labor et dolor.

Sedet in insidiis, cum dicitibus, in oculis, ut interficiat innocentem?

Oculus ejus in pauperem respiciunt: insidiatur in occulto, sicut leo in cubili suo.

Insidiatur, ut rapiat pauperem [Ms. inopem], rapere pauperem, dum attrahit eum.

In * laqueo suo humiliabit eum: inclinabit se, et cadet, dum dominabitur pauperis.

Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus avertit faciem suam, ne videat usque in finem.

Exsurge, Domine Deus meus, et exaltet manus tua: ne obliviscaris * pauperem in finem.

Propter quid [Ms. quod] irritavit impius Dominum [Ms. Deum]? Dixit enim in corde suo: Non requiret * Deus.

5. Idem ms. contaminantur via ejus in omni tempore.

6. Idem ms. in *muscipula sua*, tum *inclinabitur*, et *cadet*, dum dominabitur pauperum.

7. Rursum idem, *pauperem*, ubi et sequiori manu additur *tuorum*.

8. Non addit Veronensis nomen *Deus*, tum sequenti versu *iram*, pro *dolorem*, legit. Infra etiam cum Gallicano in *manus tuas: tibi derelictus est pauper: et contere brachium*, pro *conteres*, etc.

Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras, ut tradas eos in manus tuas.

Tibi derelictus est pauper : orphano tu eris adjuvator.

Contere brachium peccatoris et maligni : quaeretur peccatum illius, et non invenietur.

Dominus regnabit in aeternum, et in saeculum + saeculi : peribitis gentes de terra illius.

Desiderium pauperum + ex : audivit Dominus : preparationem cordis eorum audivit auris tua.

Judicare pupillo et humili : ut non apponatur ultra magnificare se homo super terram.

PSALMUS X.

IN FINEM, PSALMUS DAVID.

In Domino confido, quomodo dicitis animae meae : Transmiga in montem, sicut passer ?

Quoniam, ecce peccatores intenderunt arcum : paraverunt sagittas suas in pharetra : ut sagittent in obscuro rectos corde.

Quoniam, quae perfecisti, destruxerunt : justus autem quid fecit ?

Dominus in templo sancto suo : Dominus in caelo sedes ejus.

Oculi ejus + in pauperem : respiciunt : palpebrae ejus interrogant filios hominum.

Dominus interrogat justum et impium : + qui : autem diligit iniquitatem, odit animam suam.

Pluit super peccatores laqueos, ignis et : sulphur et : spiritus procellarum, pars calcis eorum.

Quoniam justus Dominus, + et : justitias dilexit : aequitatem vidit vultus ejus.

1. In Graeci codicis Alexandrii nupera editione vox isthaec illius, asterisco praenotatur.

2. Videtur astorisco illustrandum pronomen hoc suas, quod in hodierno quidem Hebraeo resonat, non autem et in Graeco τὸν LXX, et facile ex Aquila aut Symmacho suppletur.

3. Obelium praetermittunt Palatinus ms. et Carus.

4. Hic proter obelum etiam et copulam idem ms. omittit.

5. Veronensis ms. et non invenitur, subjungitque propter illud, quae duo verba cum ejus editor palterii dicat deleta a recentiori manu mendose, quid sibi velit, haud equidem intelligo, nisi mendose, pro

Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras : ut tradas eos in manibus tuis : tibi enim derelictus est pauper : pupillo tu eris adjuvator.

Conteres brachium peccatoris et maligni : quaeretur delictum ejus, nec invenietur.

Regnabit [Ms. Regnavit] Dominus in aeternum, et in saeculum saeculi, peribitis gentes de terra ejus.

Desiderium pauperum exaudivit Dominus : desideria [Ms. preparationem] cordis eorum exaudivit auris tua.

Judicare pupillo et humili : ut non apponatur ultra magnificare se homo super terram.

IN FINEM, PSALMUS DAVID [Ms. IPSI DAVID].

In Domino confido, quomodo dicitis animae meae : Transmiga in montem [Ms. montes], sicut passer ?

Quoniam, ecce peccatores intenderunt [Ms. intenderunt] arcum : paraverunt sagittas suas in pharetra : ut sagittent in obscuro rectos corde.

Quoniam, quem perfecisti, destruxerunt, justus autem quid fecit ?

Dominus in templo sancto suo : Dominus in caelo sedes ejus.

Oculi ejus in pauperem respiciunt : palpebrae ejus interrogant filios hominum.

Dominus interrogat justum et impium : qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.

Pluit [Ms. Pluet] super peccatores laqueos : ignis, sulphur [Ms. et sulphur] et spiritus procellarum [Ms. procellae], pars calcis eorum.

Quoniam justus Dominus justitiam dilexit : aequitatem vidit vultus ejus.

temere, aut perperam dixit, nostra autem hoc scire intererat. Ac sunt revera quaedam etiam Graeca exemplaria, quae addunt ἐν ἀόρατον, id est, ἀφανιστὴν propter illud (scil. peccatum), sicque etiam in Veronensis ms. Graeca Latinis litteris columna scriptum esse velim, di autem, non di autem, ut vero mentulose legitur. Piget repetere Augustini haec esse.

6. Tacet Veronensis, pronomen suas : de quo in opposita versione diximus. Habet praeterea in obscura luna, pro in obscuro tantum : idque ex Graeco ἀσχετοῦ contentiose factum videtur ab Augustino. Videsis tomi hujus praefationem.

PSALMUS XI.

IN FINEM, PRO OCTAVA, PSALMUS DAVID.

Salvum + me : fac, Domine, quoniam defecti sanctus : quoniam diminuta sunt veritates a filiis hominum.

Vana locuti sunt, unusquisque ad proximum suum : labia dolosa, in corde et corde locuti sunt.

Disperdat Dominus univversa labia dolosa, et linguam magniloquam.

Qui dixerunt : Linguam nostram magnificabimus, labia nostra, a nobis sunt : quis noster Dominus est ?

Propter miseriam inopum et gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.

Ponam in salutari : fiducialiter agam in eo.

Eloquia Domini, eloquia casta : argentum igne examinatum, probatum terra, purgatum septuplum.

Tu, Domine, servabis nos, et custodies nos a generatione hac in aeternum.

In circuitu impij ambulans : secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

IN FINEM PRO OCTAVA DIE, PSALMUS DAVID.

Salvum me fac, Domine, quoniam defecti sanctus : quoniam diminuta sunt veritates a filiis hominum.

Vana locuti sunt [Ms. locutus est] unusquisque ad proximum suum : labia dolosa in corde et corde sunt mala.

Disperdat Dominus univversa labia dolosa et linguam magniloquam.

Qui dixerunt : Linguam nostram magnificabimus [Ms. magnificavimus], labia nostra, a nobis sunt : quis noster est Dominus ?

Propter miseriam inopum, et gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.

Ponam super salutarem meum : fiducialiter agam in eo.

Eloquia Domini, eloquia casta : argentum, igne examinatum terra, purgatum septuplum.

Tu, Domine, servabis nos et custodies nos, a generatione hac in [Ms. et in] aeternum.

In circuitu impij ambulans : secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

PSALMUS XII.

IN FINEM, PSALMUS DAVID.

Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem ? Usquequo avertis faciem tuam a me ?

Quandiu ponam consilia in anima mea : dolorem in corde meo per diem ?

Usquequo exaltabitur inimicus meus super me ? Respice, + et : exaudi me, Domine Deus meus.

IN FINEM, PSALMUS DAVID [Ms. IPSI DAVID].

Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem : quousque [Ms. usquequo] avertis faciem tuam a me ?

Quandiu ponam consilium in anima mea [Ms. animam meam] : dolorem in corde meo per diem ?

Usquequo exaltabitur inimicus meus super me ? Respice, et exaudi me, Domine Deus meus.

1. Neque hic bene Palatinus ms. et Carus sine astorisco legunt.

2. Qui Palatinum codicem descripsit, temere, suoque pro captu verba haec nectiones, sic depravat : probatum per, repurgatum septuplum, quae lectio Hebraea tantum sive etiam Graecum non attendenti, facile fraudi esse potuisset.

3. Denuo fallitur codicis Palatini descriptor, qui vocem hanc Domine, vera praenotat.

4. E regione ponitur in Palatin. ms. diapsalma.

5. Idem ms. Pro octavo psalmo ipsi David.

Illumina oculos meus, ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus: Prevalui adversus eum.

Qui tribulant me, exsultabunt, si motus fuero: ego autem in misericordia tua speravi.

Exsultabit cor meum in salutari tuo; cantabo Domino, qui + bona tribuit mihi: et psallam nomini Domini altissimi. *

PSALMUS XIII.

IN FINEM, PSALMUS DAVID.

Dicit insipiens in corde suo: Non est Deus.

Corrupti sunt + et abominabiles facti sunt in studiis suis. * Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. *

Domine de caelo prospexit super filios hominum: ut videat, si est intelligens + aut: requirens Deum.

Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. *

+ Sepulcrum patens est guttur eorum, +: +: linguas suis dolose agebant, +: +: venenum aspidum sub labiis eorum. *

+ Quorum os maledictione et amaritudine plenum est, +: +: veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. *

1. Quod est in Hebraeo verbum, cum alibi, tum hic certe loci, significat benefacere, remunerari. Fortasse adeo veru, quo vox bona, praenotatur, satius esset expungi.

2. Sed neque in Graeco additur suis: Hebraeo autem est עלילה: sed qui suis primum addidit videtur subsequente Hebraico contextus vocem נאם hen negandi particulam pro hem suffixo accepisse, atque una serio continuasse. Palatinus supra atque infra in versibus adscribendis non semel peccat.

3. In Palatino haec apponitur ex minio, et grandioribus paulo litteris nota: Hi octo versus in Hebraeis codicibus non habentur: et consequenter singuli singulis obelia confodiuntur. Notum et Hieronymi ipsius testimonium prolatione libri XVI commentarior. in Isaiaam: Omnes Graecia tractatores, qui nobis eruditionis suae in psalmos commentarios reliquerunt, hos versiculos vera annotant, atque praeterea: liquido confidentes in Hebraeo non haberi, nec esse in Septuaginta interpretibus, sed in editione Vulgata, qua Graeco non dicitur, et in

Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte [Ms. mortem]: nequando dicat inimicus meus: Prevalui adversus eum.

Qui tribulant me, exsultabunt, si motus fuero: ego autem in tua misericordia sperabo [Ms. speravi].

Exsultabit [Ms. exsultavit] cor meum in salutari tuo; cantabo Domino, qui bona tribuit mihi: et psallam nomini Domini altissimi.

IN FINEM, PSALMUS DAVID [Ms. IPSI DAVID].

Dicit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in voluntatibus tuis.

Non est qui faciat bonum: non est usque ad unum.

Domine de caelo prospexit super filios hominum: ut videat, si est intelligens, aut requirens Deum.

Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.

Sepulcrum patens est guttur eorum, linguas suis dolose agebant: venenum aspidum sub labiis eorum.

Quorum os maledictione, et amaritudine plenum est: veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.

toto orbe diversa est. Docuerat vero paulo superius, ex quo quisque loco versus esset adscitus: Nam, inquit, duo primi versus: Sepulcrum patens est guttur eorum, linguas suis dolose agebant, quinti psalmi sunt. Illud autem quod sequitur: Venenum aspidum sub labiis eorum, centesimi trigesimi noni psalmi est. Rursusque quod dicitur: Quorum os maledictione et amaritudine plenum est, de nono psalmo sumptum est. Tres autem versiculi qui sequuntur: Veloces pedes eorum, usque viam pacis non cognoverunt, in Isaia propheta reperi, etc. Suppositi Hieronymus in breviario in psalmos etiam de Deuteronomio adsciscit, quod a veri omni specie distat.

4. De octo versibus obelia hic praenotatis fuse disputat Hieronymus respondens ad obiecta Eustochii virginis, proximo comment. lib. XVI in Isaiaam. Consultat locum citatum qui voluerit. MARC.

5. Veronens. ms. imprudens, et mox affectionibus, pro voluntatibus: continetur ex Augustino.

+ Contritio et infelicitas in viis eorum, +: +: et viam pacis non cognoverunt, +: +: non est timor Dei ante oculos eorum. *

Nonne cognoscent omnes, qui operantur iniquitatem: qui devorant plebem meam, sicut escam panis?

Domine non invocaverunt: illic trepidaverunt timore +: ubi non erat timor. *

Quoniam Dominus in generatione justa est: consilium inopis confudistis: quoniam Dominus spes ejus est.

Quis dabit ex Sion salutare Israel? Cum avertit Dominus captivitatem plebis suae, exsultabit Jacob, + et: letabitur Israel.

PSALMUS DAVID.

Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? +: aut: quis requiescet in monte sancto tuo?

Qui ingreditur sine macula: et operatur justitiam: *

+ Qui: loquitur veritatem in corde suo: qui non egit dolum in lingua sua.

Nec fecit proximo suo malum: et opprobrium non accepit adversus proximos suos.

Ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus: timentes autem Dominum, glorificat.

+ Qui: jurat proximo suo, et non decipit: +: qui pecuniam suam non dedit ad usuram, et munera super innocentem, non accepit.

Qui facit haec, non movebitur in aeternum.

* TITULI INSCRIPTIO IPSI DAVID.

Conserva me, Domine, quoniam speravi in te: dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

1. Alterum hic et post subsequentem versiculum diapsalma, ad libri oram Palatin. ms. apponit.

2. Hic e regione diapsalma Palat. codex adscribit. Obelus autem priori ac tertio qui, relativo praefigendus videtur pari de causa, qua secundo annotatur.

3. Perperam in Martiano editione obelus praeponebatur verbis proximo suo, quae salis resonant in Hebr. להרע. Nos illum ad codicem Palatini fidem sustulimus.

4. Idem ms. innocentes: variat et in Gr. ἐν ἀδολοῖς, et ἐν ἀδολοῖς.

5. Palatin. ms. In tituli inscriptione.

Contritio et infelicitas in viis eorum: et viam pacis non cognoverunt: non est timor Dei ante oculos eorum.

Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem: qui devorant plebem meam, sicut escam panis?

Deum [Ms. Dominum] non invocaverunt: illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.

Quoniam Deus in generatione justa est: consilium inopis confudistis, quoniam Deus [Ms. Dominus] spes ejus est.

Quis dabit ex Sion salutare Israel? Dum avertet Dominus captivitatem plebis suae. Letetur Jacob, et exsulet Israel.

PSALMUS XIV.

IN FINEM, PSALMUS DAVID.

Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? Aut quis requiescet in monte sancto tuo?

Qui ingreditur sine macula, et operatur justitiam.

Qui loquitur veritatem in corde suo: et [Ms. qui] non egit dolum in lingua sua.

Nec fecit proximo suo malum: et opprobrium non accepit adversus proximum suum.

Ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus: timentes autem Dominum, magnificat [Ms. glorificat].

Qui jurat proximo suo, et non decipit eum: qui pecuniam suam non dedit ad usuram, et munera super innocentem non accepit.

Qui facit haec, non commovebitur [Ms. movebitur] in aeternum.

PSALMUS XV.

* IN TITULI INSCRIPTIONE, IPSI DAVID.

Conserva me, Domine, quoniam speravi in te: dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non indiges [Ms. eges].

6. Idem ms. devorant populum meum, ut cibum panis.

7. Vitios lectum minori numero e Veronensi ms. confudist.

8. In eodem ms. avertit: et in fine exsultabit Jacob, et letabitur Israel.

9. Verbis in finem, praetermissis, in Veron. ms. tantum est: Psalmus ipsi David, tum peregrinabitur pro habitabil, quod pridem Augustinus rescripserat.

10. Vocatus eum qui, Veronensis ms. omittit: tum plurimum numero innocentes pro innocenter legit.

11. Idem ms. Tituli inscriptio, juxta Gallianum, quocum alius infra concinit, ubi a Romano abudii.

Sanctis, qui sunt in terra⁴ ejus, mirificavit omnes: voluntates meas in eis.

Multiplicata sunt infirmitates eorum: postea acceleraverunt.

Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum, per labia mea.

Dominus, pars hereditatis mee et calcis mei: tu es, qui restitues hereditatem meam mihi.

Funes ceciderunt mihi in praclaris: et +- enim: hereditas mea praclara est mihi.

Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum: insuper, et usque ad noctem, increperunt me renes mei.

Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commovear.

Propter hoc letatum est cor meum, et exsultavit lingua mea +- insuper, et caro mea requiescet in spe.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Notas mihi fecisti vias vite, adimplebis me letitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua +- usque: in finem.

PSALMUS XVI.

ORATIO DAVID.

+ Ee: audi, Domine, justitiam +- meam: intende deprecationem meam.

Auribus percipe orationem meam: non in labiis dolosis.

De vultu tuo iudicium meum prodeat: oculi tui videant aequalitates.

Probasti cor meum +- et: visitasti nocte: igne me examinasti, et non est inventa in me iniquitas.

Ut non loquatur os meum opera hominum: propter verba labiorum tuorum, ego custodivi vias duras.

Perfice gressus meos in semitis tuis: ut non moveantur vestigia mea.

1. Obelum hunc, et qui infra proxime occurrit sexto versu idem ms. et Cari editio praetermittunt: e cuius etiam regione versiculi diapsalma Palat. apponit.

2. Idem ms. insuper autem, et usque ad noctem emendaverunt me, etc. quo novo initio mere Augustinianus apographum esso se prodit.

3. Iterum ex Augustini psalterio, quocum unico

Sanctis qui in terra sunt ejus, mirificavit omnes: voluntates meas inter illos [Ms. in illis].

Multiplicata sunt enim [Ms. tac. enim] infirmitates eorum: postea acceleraverunt.

Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum [Ms. omnium] illorum, per labia mea.

Dominus, pars hereditatis mee et calcis mei: tu es qui restituisi [Ms. restitues] mihi hereditatem meam.

Funes ceciderunt mihi in praclaris: etonim hereditas mea praclara est mihi.

Benedicam Dominum, qui mihi tribuit intellectum: insuper, et usque ad noctem, increperunt me renes mei.

Providebam Dominum in conspectu meo, semper: quoniam a dextris est mihi, ne commovear.

Propter hoc delectatum est cor meum, et exsultavit lingua mea: insuper et caro mea requiescet in spe.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno [Ms. infernum]: nec [Ms. neque] dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Notas mihi fecisti vias vite, adimplebis me letitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua, usque in finem.

PSALMUS XVI.

ORATIO DAVID [Ms. IPSI DAVID].

Exaudi, Domine [Ms. Deus], justitiam meam: intende deprecationem meam.

Auribus percipe orationem meam, non in labiis dolosis: de [Ms. a] vultu tuo iudicium meum prodeat: oculi mei videant aequalitatem.

Probasti cor meum, et visitasti nocte: igne me examinasti: et non est inventa in me iniquitas.

Ut non loquatur os meum opera hominum: propter verba labiorum tuorum, ego custodivi vias duras.

Perfice gressus meos in semitis tuis: ut non moveantur vestigia mea.

facit Veronensis codico jucundatum pro delectatum.

4. Denovo ad verbum cum uno Augustino Veronens. habet ms. minori numero, delectatio.

5. Idem, qui etiam cum a ceteris omnibus, nunquam ab Augustino abluendi, ad perficiendos legit pro perfice.

Ego clamavi, quoniam exaudisti me, Deus, inclina aurem tuam mihi +- et ea: audi verba mea¹.

Mirifica misericordias tuas, +- qui: salvos facies sperantes +- in te.

A resistentibus dextera tua custodi me, ut pupillam oculi.

Sub umbra alarum tuarum protege me, a facie impiorum, qui me affligerunt.

Inimici mei animam meam circumdederunt: adipem suum concluserunt: os eorum locutum est superbiam.

Projicientes me, nunc circumdederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram.

Susciperunt me, sicut leo paratus ad praedam: et sicut catulus leonis habitans in abditis.

+ Ee: surge, Domine, praeveni eum, et supplantata eum, eripe animam meam ab impio: framam tuam ab inimicis manus tua.

Domine, a paucis de terra divide eos in vita eorum: de absconditis tuis adimpletus [Al. repletus] est venter eorum.

Saturati sunt filii: et dimiserunt reliquias suas percussis suis.

Ego +- autem: in justitia apparebo conspectui tuo: satiabor, cum apparuerit gloria tua.

PSALMUS XVII.

IN FINEM, PUERO DOMINI DAVID, QUAE LOCUTUS EST DOMINO VERBA CANTICI EJUS, IN DIE QUA ERIPUIT EUM DOMINUS² DE MANU OMNIUM INIMICORUM EJUS, ET DE MANU SAUL, ET DIXIT:

Diligam te, Domine, fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, et refugium meum, et liberator meus.

Deus meus, adjutor meus, et sperabo in eum.

Protector meus, et cornu salutis meae, +- et: susceptor meus.

Laudans invocabo Dominum: et ab inimicis meis salvus ero³.

1. Iterum hic et ad decimum tertium versum in libri albo Palatini plus habet diapsalma: caret vero cum ipso, tum Carus, eo, qui subsequitur, obelo.

2. Palatin. de manu Saul, et de manu inimicorum ejus, et dicit, etc.

3. In eodem diapsalma hic annotatur.

4. Et hoc se Augustinianum probat Veronens. cod. quod in legimine pro sub umbra, cum solo legit Augustino.

5. Idem unice juxta Augustinum, in occultis: ut

Ego clamavi, quoniam exaudisti me, Deus: inclina aurem tuam mihi, et exaudi verba mea.

Mirifica misericordias tuas: qui salvos facis sperantes in te, a resistentibus dextera tua.

Custodi me, Domine [Ms. tac. Domine], ut pupillam oculi: sub umbra alarum tuarum protege me, a facie impiorum, qui me affligerunt.

Inimici mei animam meam circumdederunt, adipem suum concluserunt: os eorum locutum est superbiam.

Projicientes me, nunc circumdederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram.

Susciperunt me, sicut leo paratus ad praedam: et sicut catulus leonis habitans in abditis.

Exsurge, Domine, praeveni eos, et subverte eos: eripe animam meam ab impio, framam inimicorum de manu tua.

Domine, a paucis, a terra dispartire eos: et supplantata eos, in vita ipsorum.

De absconditis tuis adimpletus est venter eorum: saturati sunt porcina, et reliquerunt qua superferunt, parvulis suis.

Ego autem cum justitia apparebo in conspectu tuo: satiabor, dum manifestabitur gloria tua.

IN FINEM, PUERO DOMINI DAVID, QUI [Ms. IPSI DAVID QUAE] LOCUTUS EST AD DOMINUM VERBA CANTICI EJUS, IN DIE QUA ERIPUIT [Ms. ERIPIT] EUM DOMINUS DE MANU SAUL, [Ms. cum Gallic.] ET DE MANU OMNIUM INIMICORUM EJUS ET DIXIT.

Diligam te, Domine, virtus mea: Dominus [Ms. Domine], firmamentum meum et refugium meum.

Et liberator meus, Deus meus: adjutor meus sperabo in eum.

Protector meus, et cornu salutis meae, adjutor meus: laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero.

et mox erue, et ab impiis, pro eripe, et ab impio. Cetera, framam tuam ab inimicis manus tua, concinunt et Gallicano.

6. Tedit eadem continenter repeters, et est tamen hic eadem Veronensis cod. et Augustini, quae a reliquis omnibus variat, lectio: Domine, perdens de terra, dispartire eos in vita eorum: et de, etc.

7. Ms. Veronens. cum uno Augustino, reliquias parvulis ejus. Ego autem in tua justitia appareo [pro apparebo] in conspectu tuo: saturabor, etc.

8. Item ex Augustino, et redemptor meus.

Circumdedere me dolores mortis : et torrentes iniquitatis conturbaverunt me.

Dolores inferni circumdedere me : praecipuerunt me laquei mortis.

-+ Et : in tribulatione mea invocavi Dominum : et ad Deum meum clamavi.

-+ Et ex : audivit de templo -+ sancto : suo vocem meam, et clamor meus in conspectu ejus introivit in aures ejus.

Commota est, et contremuit terra : et fundamenta montium conturbata sunt et commota sunt, quoniam iratus est -+ eis.

Ascendit fumus in ira ejus : et ignis a facie ejus exarsit, carbones succensi sunt ab eo.

Inclinavit caelos, et descendit : et caligo sub pedibus ejus.

Et ascendit super Cherubim, et volavit : volavit super pennas ventorum.

-+ Et : posuit tenebras, latibulum suum : in circuitu ejus tabernaculum ejus, tenebrosa aqua in nubibus aeris.

Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt, grando et carbones ignis.

Et intonuit de caelo Dominus : et Altissimus dedit vocem suam : grando et carbones ignis.

Et misit sagittas suas, et dissipavit eos : fulgura multiplicavit, et conturbavit eos.

Et apparuerunt fontes aquarum : et revelata sunt fundamenta orbis -+ terrarum.

Ab increpatione tua, Domine, ab inspiratione spiritus irae tuae.

Misit de summo, et accepit me : et assumpsit me de aquis multis.

Eripuit me de inimicis meis fortissimis, et ab iis, qui oderunt me : quoniam confortati sunt super me.

1. Aborat obelus, ipsaque et copula, quae originales alii libri sufficient : infra leviora alia eorundem ope emendatur, ut est paulo post introivit pro introit : tum et fundamenta, etc. cum deesset et copula etc.

2. Sagonensis ms. codex praenotat prepositionem in asterisco : *In* : tribulatione mea, etc. Alii nullum signum adhibent : sicut nec editio Romana Cari. Marr.

3. Non bene fulget hic in editione Cari magno stella. Neque vero abfuit apud LXX praesens versiculus : sed repetitio ejusdem, juxta quod docuit Hieronymus epist. saepius laudata in nostris annota-

Circumdedere me gemitus [Ms. dolores] mortis : et torrentes iniquitatis conturbaverunt me.

Dolores inferni circumdedere me : et [Ms. lac. et] praecipuerunt me laquei mortis.

Et in tribulatione [Ms. pressura] mea invocavi Dominum : et ad Deum meum clamavi.

Et exaudivit de templo sancto suo, vocem meam, et clamor meus in conspectu ejus introivit in aures ejus.

Et commota est, et contremuit terra : fundamenta montium conturbata sunt et commota sunt : quoniam iratus est eis Deus.

Ascendit fumus in ira ejus : et ignis a facie ejus exardescit [Ms. exardescet], carbones succensi sunt ab eo.

Et inclinavit caelos [Ms. caelum], et descendit : et caligo sub pedibus ejus.

Et ascendit super Cherubim, et volavit : volavit super pennas ventorum.

Et posuit tenebras, latibulum suum : in circuitu ejus tabernaculum ejus, tenebrosa aqua in nubibus aeris.

Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt, grando et carbones ignis.

Et intonuit de caelo Dominus : et Altissimus dedit vocem suam.

Misit sagittas suas, et dissipavit eos : fulgura multiplicavit, et conturbavit eos.

Et apparuerunt fontes aquarum : et revelata sunt fundamenta orbis terrae.

Ab increpatione tua, Domine, ab inspiratione spiritus irae tuae.

Misit de summo, et accepit me : et assumpsit me de multitudine aquarum.

Eripuit [Ms. eruit] me de inimicis meis fortissimis, et ab his qui oderunt me : quoniam confortati sunt super me.

tionibus : *Et queritis*, inquit, *cur Graecus istum versiculum secundo non habeat, interpositis duobus versibus? Sed scindulum quia de Hebraico et de Theodotionis editione in Septuaginta interpretibus sub asterisco additum sit.* Marr.

4. Diximus et paulo superius, quod est in Hebraeo *וּבְרֵי*, non orbem *זולת*, sed terrarum orbem significare : atque adeo hunc posse obelum induci. Palatinum paulo post et vocatum verum praenotat, *misit de summo, -+ et : accepit me.*

5. Veronensis ms. juxta Augustinum, et *emisit sagittas, et dispersit eos, et conarsationes multiplicavit.*

Praevenerunt me in die afflictionis meae, et factus est Dominus protector meus :

Et eduxit me in latitudinem : salvum me fecit, quoniam voluit me.

-+ Et : retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam : -+ et : secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi.

Quia custodivi vias Domini : nec impie gessi a Deo meo.

Quoniam omnia judicia ejus in conspectu meo : et justitias ejus non repuli a me.

Et ero immaculatus cum eo : et observabo me ab iniquitate mea.

Et retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam : -+ et : secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum ejus.

Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris.

-+ Et : cum electo electus eris : et cum perverso, perverseris.

Quoniam tu populum humilem salvum facies : et oculos superbiorum humiliabis.

Quoniam tu illuminas lucernam meam, Domine : Deus meus, illumina tenebras meas.

Quoniam in te eripiar a tentatione : et in Deo meo transgrediar murum.

Deus -+ meus, impolluta via ejus : eloquia Domini, igne examinata : protector est omnium sperantium in se.

Quoniam quis Deus, praeter Dominum ? Aut quis Deus, praeter Deum nostrum ?

Deus, qui praecinxit me virtute, et posuit immaculatam viam meam.

Qui perfecit pedes meos, tanquam cervorum : et super excelsa stans me.

Qui docet manus meas ad praelium : et ³ posuisti ut arcum aereum, brachia mea.

Praevenerunt me in die afflictionis meae, et factus est Dominus protector meus : et eduxit me in latitudinem, salvum me fecit, quoniam voluit me.

Et retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam, et secundum innocentiam [Ms. puritatem] manuum mearum retribuet mihi.

Quia custodivi vias Domini : nec impie gessi a Deo meo.

Quoniam omnia judicia ejus, in conspectu meo sunt : semper : et justitiam ejus non repuli a me.

Et ero immaculatus coram eo : et observabo me ab iniquitate mea.

Et retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam : et secundum innocentiam [Ms. puritatem] manuum mearum, in conspectu oculorum ejus.

Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris : et cum electo electus eris, et cum perverso, subverteris [Ms. perversus] eris.

Quoniam tu populum humilem salvum facies : et oculos superbiorum humiliabis.

Quoniam tu illuminas lucernam meam, Domine : Deus meus, illumina tenebras meas.

Quoniam in te eripiar a tentatione : et in Deo meo transgrediar murum.

Deus meus, impolluta [Ms. immaculata] via ejus : eloquia Domini, igne examinata : protector est omnium sperantium in se.

Quoniam quis Deus praeter Dominum [Ms. Deum] ? Aut quis Deus praeter Deum nostrum ?

Deus, qui praecinxit [Ms. praecingit] me virtutem : posuit immaculatam viam meam.

Qui perfecit pedes meos, tanquam cervi : et super excelsa statuit [Ms. statuens] me.

Qui docet manus meas ad praelium [Ms. in praelio] et posuit ut [Ms. et posuisti] ut arcum aereum, brachia mea.

justitiam legitur et quod subsequenti versu ad verbum observabo additur me, rursum tacet.

6. Addebatur in eodem ms. iterum retribuit mihi, quod sequitur manus cum hic, tum in adversa Graeca columna delevit ad Augustinianum exemplar : ac sane etiam in codicibus Alexandrii nuper editione aliquo praenotari siguo debuisset, cum manifesto abundaret.

7. Exciderat antiquari error postromum hoc verbum in Veronensi ms. in quo illuminabis utro-

1. Desideratur in Palatino ms. et vocula.

2. Roscriptis sequitur manus in eodem codice et quis, pro aut, etc. Graeco etiam est *καί*. E regione versiculi *disputatum* insuper annotatur.

3. Palatin. ms. *posuit*, sequitur tamen manu.

4. Duo iidem libri Veronensi. et Augustini. *firmamentum meum*, et *mor eruat*, sive *eruit me*, pro *salvum me fecit*.

5. Tacet in Veronensi ms. *semper*, ut et in Augustinianis melioris notae libris : tum *justitias* pro

Et dedisti mihi protectionem salutis tuae : et dextera tua suscepit me.

Et disciplina tua corripuit me et in faciem et disciplinam tuam ipsa docebit.

Dilatasti gressus meos subtus me, et non sunt infrmata vestigia mea.

Persequar inimicos meos, et comprehendam illos : et non convertar, donec deficiant.

Confringam illos, nec poterunt stare : cadent subtus pedes meos.

Et praecinxisti me virtute ab bellum : et supplantasti insurgentes in me, subtus me.

Et inimicos meos dedisti mihi dorsum : et odientes me disperdisti.

Clamaverunt (nec erat qui salvos faceret) ad Dominum, nec exaudivit eos.

Et comminam eos, ut pulverem ante faciem venti : ut lutum platearum delebo eos.

Eripies me de contradictionibus populi : constitues me in caput gentium.

Populus, quem non cognovi, servivit mihi : in auditu auri obediuit mihi.

Filii alieni mentiti sunt mihi : filii alieni inverterunt, et claudicaverunt a semitis suis.

Vivit Dominus, et benedictus Deus meus : et exaltetur Deus salutis mea.

Et dedisti mihi protectionem salutis tuae : et dextera tua suscepit me, et disciplina tua ipsa me docebit.

Dilatasti gressus meos subtus [Ms. subter hic atque infra] me : et non sunt infrmata vestigia mea.

Persequar inimicos meos, et comprehendam illos : et non convertar, donec deficiant.

Affligam [Ms. conflagam] illos, nec poterunt [Ms. poterunt] stare : cadent subtus pedes meos.

Et praecinxisti me virtutem, ad [Ms. in] bellum : supplantasti omnes insurgentes in me, subtus me.

Et inimicorum meorum [Ms. inimicos meos] dedisti mihi dorsum : et odientes me disperdisti.

Clamaverunt (nec erat qui salvos faceret) ad Dominum, nec exaudivit eos.

Et comminam illos, ut pulverem ante faciem venti : ut lutum platearum delebo eos.

Eripies [Ms. erues] me de contradictionibus populi : constitues me in caput [Ms. capite] gentium.

Populus, quem non cognovi, servivit mihi : obaudiuit auri obediuit mihi.

Filii alieni mentiti sunt mihi : filii alieni inverterunt, et claudicaverunt a semitis suis.

Vivit Dominus, et benedictus Deus meus : et exaltetur Deus salutis mea.

quae in loco mox legitur pro illumina : tum in te eruar a tentatione, quae omnia ex Augustino descripta sunt. Quod autem verbis Deo meo, additur sperans, nostri est amanuensis interpolatio.

1. Malisset Martianus mea, rescribi pro tuae, juxta Graecum ἐπὶ ἐπιπέλας σου. Sed praeterquam quod Graeci exemplaria mentum illud est manifestum, ac facile obvium, ubi σοὶ et σοὶ saepius a librariis male permutata sunt : id ipsum luculentissime notatum Hieronymo in epist. ad Sanniam et Proteolam : In Graeco eos legisse dicistis, salutis mea : sed in Hebraeo Jesaen, salutis tuae, significat, non mea : quod et omnes interpretes transulerunt.

2. Perperam Palatin. ms. pronomen illos vera pronotat : sed et superius in hisce adscribendis notis non semel peccat, quae manifesta menda scire nihil interest.

3. Et copulam ad Palatin. ms. tum Hebraei textus et Graeci idem hinc amovimus. Male autem subsequenti statim versu idem ms. et Carus obelum praenotant : Et : inimicos meos, etc.

A. Ille annotat Palatin. cod. diapsalma : tum et subdes pro subdis legi.

5. Mavult cum Augustino Veronensis ms. mea, tamenetsi minus recte : nam quod et Graeca quadam exemplaria sic praefarant, saepe obvius amanuensium error est, qui, ut paulo superius animadvertimus, voculas σοὶ et σοὶ perquam similes inter se confundunt. Mox quod rejellit, et disciplina tua direxit me in finem, et disciplina tua ipsa me docebit, commune habet, ut et caetera omnia, cum Augustino, iterum minus bene : nam altiorum ex his hemistichis abundat : imo et vetus scholion monet, εὖ καὶ ἡ παλαιὰ σου ἀσκή με διδάξει ». Θεοδοσιότις ἔγραψεν, ἐν τῷ τῷ « Καὶ ἡ παλαιὰ σου ἀσκήσασθαι με εἰς τὴν εὐχὴν, ἢ ἀσκήσασθαι τὴν ». Confir. que in opposita Gallicani columnae obelis confodiuntur.

6. Rescripsit Augustinus magis Latino, odio habentes, quod et Veronensis ms. refert. Ita et quod infra est, juxta faciem venti, pro ante, etc.

7. Idem ms. in obauditu auri obaudiuit mihi.

Deus, qui das vindictas mihi, et subdis populos sub me : liberator meus de inimicis meis et iracundis.

Et : ab insurgentibus in me, exaltabis me : a viro iniquo eripies me.

Propterea confitebor tibi in nationibus, Domine, et nomini tuo psalmum dicam.

Magnificans salutes regis ejus : et faciens misericordiam Christo suo, David et semini ejus, usque in saeculum.

Deus, qui das vindictam mihi : et subdidisti populos sub me.

Liberator meus, Dominus, de gentibus iracundis et ab insurgentibus in me, exaltabis me : a viro iniquo eripies me.

Propterea confitebor tibi in populis [Ms. gentibus], Domine, et nomini tuo psalmum dicam.

Magnificans salutare regis ipsius : et faciens misericordiam Christo suo, David et semini ejus, usque in saeculum.

PSALMUS XVIII.

IN FINEM, PSALMUS DAVID.

Caeli enarrant gloriam Dei : et opera manuum ejus annuntiant firmitermentum.

Dies diei eructat verbum : et nox nocti indicat scientiam.

Non sunt loquela neque sermones : quorum non audiantur voces eorum.

IN FINEM, PSALMUS DAVID.

Caeli enarrant gloriam Dei : et opera manuum ejus annuntiant firmitermentum.

Dies diei eructat verbum : et nox nocti indicat scientiam.

Non sunt loquela neque sermones : quorum non audiantur voces eorum.

1. S. interpres ad hunc locum in epist. ad Sanniam et Proteolam, cujus verba, utpote sinceri peccatoris ac modesto insigni testimonium, Martianus, quoque laudat : Quia, inquit, semel veritati studemus, si quid vel transerentis festinatione, vel scribentium citio depravatum est, simpliciter confiteri et emendare debemus. In Hebraeo nihil aliud habes, nisi hoc : Liberatores ab inimicis meis. Septuaginta autem iracundis addiderunt. Haec scilicet causa est, cur obelo vox ista confoditur. Nihilioscius, si rem libet attentius expendere, quod in laudata epistola recognitione non animadvertimus, facile se queant Septuaginta a s. patris emendatione trahi, falsumque illud ostendere, quod de suo quidpiam addiderint. Nempe quae in Hebraeo textu post vocem יְרַחֵם inimicis meis, vox הָיָה immediate subsequitur, si alterum ex ea hemistichium exordiaris, significat etiam, et verumtamen : si precedenti subjungas nomen est, quod iram denotat, ac si alteri substantivo jungitur, vicis adjectivi gerit, ac sonat iracundum. Sic Prov. xxi, 24 : הָיָה אִישׁ אֵירָאֵל, homini iracundo, et xxx, 22 : הָיָה אִישׁ אֵירָאֵל, vir iracundus, ab ipsomet Hieronymo interpretatur quae ante nos loca nuperus codicis Alexandrini editor annotavit. Igitur non de suo illud ἐπιπέλας, id est, iracundis, assuevit Septuaginta : sed satis ita recte ex Hebraeo textu vocem illam pro nomine acceperunt, non adverbio. Re autem ipsa subsequens hemistichium non a xai, et, sive alia particula, aut adverbio inchoant : sed simpliciter ἀπὸ τῶν ἐπιπέλων : ab insurgentibus, etc. Placuit Hieronymo magis habere pro et, sive etiam adverbio : oratque hoc illi integrum : tantum interpolationis relargenda Septuaginta vivalis versio non erat. At erat revera ipsa s. patris editio mendosa hic loci penes Martianum, qui non solum

vocem iracundis, sed etiam subsequentem et novo obelo confoderat. Satis autem recte e contrario Carus et Palatinus ms. asteriscum et vocula praefixerunt, quem et nos restituimus juxta sancti interpretis mentem, qui aliter nec sibi constaret. Quamquam non ita arbitror scriptum in Origeniano exemplari, sed aut repositum in Latino postea ab Hieronymo, aut fortasse etiam ab aliis, qui laudatum modo epistolo ejus ad Sanniam locum animadvertierant. Ad hoc post rectius olim non vocem iracundis, sed praecedenti meis obelum fuisse propositum. Sic certe exhibet Palatinus ms. ab inimicis et meis : iracundis, etc. Augustinus quoque in sua emendatione, quam religiosus Veronensis ms. representat, pronomen meis respuit : quod a Graecis melioris notae exemplaribus abesset : respuit et Latini alii codices Hieronymiani, quos inter praestantissimus reginus Saecorum, quem in notis ad eam epistolam laudamus. Denique Hebraeus ipse textus, aliis substratis punctis, concinuis leget in statu regiminis cum sequenti voce הָיָה, id est, הָיָה אִישׁ אֵירָאֵל, ab inimicis iracundis, pro יְרַחֵם, absolute quod ejus ingram magistri non diffidebantur.

2. Tacet in eodem ms. Dominus : tum de inimicis iracundis, ab insurgentibus, etc. ubi quam recte praeteritum et copula reicitur, ex annotatione in oppositam columnam disces. Denique erues de more pro eripies legitur : atque haec omnia ex Augustino.

3. Veronensis ms. psallam, magnificans salutem regis, etc.

4. Idem ms. eructat, et annuntiat, pro indicat, ex Augustini emendatione, ut et quae sequuntur.

In omnem terram exiit sonus eorum : et in fines orbis [†] terræ : verba eorum.

† In [†] sole posuit tabernaculum suum : et ipse, tanquam sponsus, procedens de thalamo suo.

Exsultavit, ut gigas, ad currendam viam [†] : a summo caelo egressio ejus.

Et occursum ejus, usque ad summum ejus : nec est qui se abscondat a calore ejus.

Lex Domini immaculata, convertens animas : testimonium Domini fidele : sapientiam præstans parvulis.

Justitie Domini rectæ, lætificantes corda : præceptum Domini lucidum, illuminans oculos.

Timor Domini sanctus, permanens in sæculum [†] sæculi : judicia Domini vera, justificata in semetipsis.

Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum : et dulciora super mel et favum.

Et [†] enim : servus tuus custodit ea : in custodiendis illis retributio multa.

Delicta quis intelligit ? Ab occultis [†] meis : munda me : et ab alienis parce seruo tuo.

Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero : et emundabor a delicto maximo.

† Et [†] erunt, ut complacent eloquia oris mei : et meditatio cordis mei in conspectu tuo [†] semper : Domine, adiutor meus, et redemptor meus.

PSALMUS XIX.

[†] IN FINEM, PSALMUS DAVID.

Exaudiat te Dominus, in die tribulationis : protegat te nomen Dei Jacob.

1. Videsis quæ superius, nec semel diximus, quod est in Hebræo לַבַּיִת, non orbem, sed terræ orbem significare. Qui subsequitur obelus in Palatino ms. et apud Carum desideratur.

2. Adlitum repererat hic sub veru pronomen suam, Hieron. ms. Carutensis habet adhuc idem veru seu obelum cum spatio vacuo in hunc modum : ad currendam viam [†] : a summo, etc. Hoc verbum expansit forte s. doctor psalterium emendans, quia Hebræi ac Græci codices legunt sine pronomino suam. Maier.

— Hieronymi ipsius aëvo exemplaria sultjungebant pronomen suam : quæ de road Sinnam et Fretlam : Et dicitis, inquit, quod in Græco suam non habeat : sed hoc nos sub veru additum reperimus, et in Hebræo non esse manifestum est. Servat et Palatinus ms. litteram hoc loco inducti obeli ac pronominis : quidam autem Carutensis penes Maritanum obelum illum, et spatium reponendo pronominu vacuam. Denum e regione subsequentis versiculi idem Palatinus diapsalma annotat.

In omnem terram exiit [Ms. exiit] sonus eorum : et in fines orbis terræ verba eorum.

In sole posuit tabernaculum suum : et ipse, tanquam sponsus, procedens de thalamo suo.

Exsultavit [†], ut gigas, ad currendam viam, a summo caelo egressio ejus : et occursum ejus, usque ad summum ejus, nec est qui se abscondat a calore ejus.

Lex Domini irreprehensibilis [Ms. immaculata], convertens animas : testimonium Domini fidele, sapientiam præstans parvulis.

Justitie Domini rectæ, lætificantes [†] corda : Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos, Timor Domini sanctus permanet in sæculum sæculi : judicia Dei [Ms. Domini] vera, justificata in semetipsis.

Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum : et dulciora super mel et favum.

Nam et servus tuus custodit ea : in custodiendo illa retributio multa.

Delicta quis intelligit ? Ab occultis meis munda me, Domine : et ab alienis parce seruo tuo.

Si mei non fuerint [†] dominati, tunc immaculatus ero, et emundabor a delicto maximo.

Et erunt, ut complacent eloquia oris mei : et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Domine, adiutor meus, et redemptor meus.

PSALMUS DAVID [Ms. IN FINEM PSALMUS IPSI DAVID].

Exaudiat te Dominus, in die tribulationis : protegat te nomen Dei Jacob.

3. Palatinus ms. obelum hunc omittit : Carus vocem quoque enim transverberat. Ad oram libri in eodem ms. diapsalma cursum adscribitur.

4. Minus iterum bene Palatinus ms. et Carus hunc obelum pretermittunt.

5. Verba in finem, idem ms. tacet.

6. Idem, sicut gigas ad currendam viam, a summo caeli, etc. usque ad summum caeli, e non est, etc. ex Augustino.

7. Minori numero Augustinus, et qui eum exscribit codex Veronensis, cor legunt, et mox castus permanens, pro sanctus permanet, et justificata in adipsum, pro in semetipsis. Quod vero deinde legitur in eodem codice, lapide pretiosum mundum, pro multum, editoris potius quam ms. error in legendo est. Donique etenim et serous tuus custodiet ea, etc.

8. Rectissime emendatum Augustino dominata, id est, delicta, quemadmodum et Veronensis ms. recitat : tum mundabor a delicto magno, ex eodem.

Mittat tibi auxilium de sancto : et de Sion tueatur te.

Memor sit omnis sacrificii tui : et holocaustum tuum pingue fiat. DIAPSALMA.

Tribuat tibi secundum cor tuum : et omne consilium tuum confirmet.

Lætabimur in salutari tuo : et in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas : nunc cognovi, quoniam saluum fecit Dominus Christum suum.

Exaudiet illum de caelo sancto suo : in potentatibus salus dextera ejus.

Hi in curribus, et hi in equis : nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus.

Ipsi obligati sunt et ceciderunt : nos autem resurreximus, et erecti sumus.

Domine, saluum fac regem [†] et ex : audi nos in die qua invocaverimus [†] te.

PSALMUS XX.

[†] IN FINEM, PSALMUS DAVID.

Domine, in virtute tua lætabitur rex : et super salutare tuum exsultabit vehementer.

Desiderium cordis ejus tribuisti ei : et voluntate labiorum ejus non fraudasti eum. DIAPSALMA.

Quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis : posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso.

Vitam petiit a te [†], et et : tribuisti ei longitudinem dierum, in sæculum et in sæculum [†] sæculi.

Magna est gloria ejus in salutari tuo : gloriam et [†] magnum : decorem impones super eum.

Quoniam dabis eum in benedictionem, in sæculum [†] sæculi : lætificabis eum in gaudio cum cultu tuo.

1. Verba in finem in Palatino ms. non sunt. Mox exsultavit, pro exsultabit, sequor manus repositi. Denique diapsalma pretermittitur.

2. Hic deorat quem ad Palatin. cod. fidem obelum prefiximus et vocula, quo in Hebr. quoque textu tacet. Paulo etiam post ad verbum impones, præpositionem in de more idem ms. veru jugulat.

3. Rectius iterum Veronensis ms. et Augustinus nomina Domini hic omittunt.

4. Denno ex Augustino Veronensis ms. consilium tuum compleat. Exsultabimus in salutari, etc.

Mittat tibi auxilium de sancto : et de Sion tueatur te.

Memor sit [†] Dominus omnis sacrificii tui : et holocaustum tuum pingue fiat [Ms. faciat].

DIAPSALMA.

Tribuat tibi Dominus secundum cor tuum : et omne consilium tuum [†] confirmet.

Lætabimur in salutari tuo : et in nomine Domini Dei nostri magnificabimur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas, nunc cognovi, quoniam saluum faciet [Ms. facit] Dominus Christum suum : et exaudiet illum de caelo sancto suo, in potentatibus salus dextera ejus.

Hi in curribus, et hi in equis : nos autem in nomine Domini Dei nostri magnificabimur.

Ipsi obligati sunt, et ceciderunt : nos autem resurreximus, et erecti sumus.

Domine, saluum fac regem : et exaudi nos in die qua [Ms. in qua] invocaverimus te.

IN FINEM, PSALMUS DAVID [Ms. IPSI DAVID].

Domine, in virtute tua lætabitur rex : et super salutare tuum exsultabit vehementer.

Desiderium anime ejus [†] tribuisti ei : et voluntate labiorum ejus non fraudasti eum. DIAPSALMA.

Quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis : posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso.

Vitam [†] petiit a te : tribuisti ei longitudinem dierum, in sæculum sæculi.

Magna est gloria ejus in salutari tuo : gloriam et magnum decorem impones super eum.

Quoniam dabis eum in benedictionem, in sæculum sæculi : lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

5. Veronensis ms. dediti ei, et voluntatem labiorum ejus non privasti ei, ex Augustini psalterio, ut sunt cætera quæ sequuntur omnia.

6. Idem libri petiit et dediti ei longitudinem dierum in æternum, et in sæculum sæculi : tum in salute tua pro salutari, etc.

7. Rursus ex Augustino idem ms. dabis ei benedictionem, et cum gaudio pro in, etc. denique sperat in Dominum.